

بررسی وضعیت تکافل در کشور مصر

پدیدآورنده (ها) : رشیدی، رامین

مدیریت :: نشریه تازه های جهان بیمه :: فروردین ۱۳۹۰ - شماره ۱۵۴

صفحات : از ۴۳ تا ۴۸

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/848076>

دانلود شده توسط : پژوهشکده بیمه

تاریخ دانلود : ۱۴۰۱/۰۲/۳۱

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است. بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

- بررسی وضعیت ارزیابی در آموزش عالی کشور به منظور ارائه یک چارچوب ادراکی
- بررسی وضعیت کارآفرینی سازمانی در نهاد کتابخانه های عمومی کشور
- بررسی وضعیت کاربرد و تکنولوژی اطلاعاتی در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی و مقایسه آن با امکانات تکنولوژی اطلاعاتی موجود در کشور
- بررسی تطبیقی پنج برنامه توسعه کشور، پیرامون دستیابی به عدالت جنسیتی با تاکید بر وضعیت آموزش عالی زنان در ایران و مقایسه آن با وضعیت جهانی
- بررسی وضعیت فقر در مناطق شهری استان کرمان و مقایسه آن با کل کشور
- بررسی شرایط اقتصاد کشور و بازارهای اقتصادی؛ اقتصاد ایران در وضعیت «ماشه»
- بررسی وضعیت مؤلفه های اقتصاد فرهنگ در ایران؛ مقایسه تطبیقی با کشورهای منتخب دنیا و ارائه راهکارهای بهبود وضعیت اقتصاد فرهنگ در کشور
- بررسی وضعیت امدادسانی در حوادث جاده ای کشور
- بررسی وضعیت اجاره بدون مدت در حقوق مدنی ایران، مصر، فرانسه و فقه اسلامی
- بررسی مقایسه ای وضعیت عمومی و فعالیت اعتباری شرکتهای تعاونی اعتباری کشور در سال های ۷۲ - ۷۳

بررسی وضعیت تکافل در کشور مصر

مترجم و نویسنده: رامین رشیدی

- کارشناس ارشد معارف اسلامی و اقتصاد

مقدمه

سودمحوری - آن گونه که در ادبیات اقتصادی وجود دارد - در آن جایگاهی ندارد. بلکه اساساً این نوع از بیمه اسلامی، بر پایه کسب سود بنا شده است. به طور کلی تکافل به دو دسته عمومی^۳ و خانواده^۴ تقسیم می شود. در مقایسه با بیمه های مرسوم، تکافل عمومی متناظر با بیمه های غیرزندگی و تکافل خانواده متناظر با بیمه های زندگی است. تکافل در شکل نوین آن کمی بیش از سه دهه قدمت دارد. اولین شرکت تکافلی در سال ۱۹۷۹ در سودان شروع به فعالیت نمود. اما مالزی، اولین کشوری بود که در سال ۱۹۸۴ قانون تکافل را تصویب کرد و اولین شرکت تکافلی خود را نیز در همان سال تأسیس کرد. قانون تکافل مالزی، تکافل را به عنوان طرحی بر پایه برادری، اتحاد و کمک مالی متقابل مشارکت کنندگان به هنگام نیاز که در

بیمه های اسلامی^۱ و بیمه های مرسوم^۲ دو چهارچوب بیمه ای رایج در دنیا بوده که هر کدام سازوکار مربوط به خود را دارند. اما سؤالی که اینجا مطرح می شود این است که عبارت «تکافل» که در برخی متون و ترجمه ها به عنوان مترادف بیمه اسلامی عنوان می گردد، چه نسبت و رابطه ای با بیمه اسلامی دارد؟ پاسخ این است که تکافل، یک الگوی عملیاتی از مفهوم کلی بیمه های اسلامی است. بدین معنی که اگر چه بیمه اسلامی در جهان واقعی وجود نداشته و صرفاً یک مفهوم و اسم عام است، اما این مفهوم و اسم عام مصادیقی دارد که در عمل پیاده شده و هم اکنون نیز وجود دارد که تکافل یکی از این مصادیق است. با اینکه تکافل نوعی بیمه اسلامی است اما نباید پنداشت که مفهوم

3. General Takaful
4. Family Takaful

1. Islamic Insurance
2. Conventional Insurance

در رابطه با بیمه و براساس گزارش شماره ۲ سال ۲۰۱۰ نشریه سیگما، کل حق بیمه تولیدی (بیمه های مستقیم) بازار کشور مصر در سال ۲۰۰۹ معادل ۸۶۳۰ میلیون پوند^۴ (واحد پول مصر و هر ۵/۵ پوند مصر معادل یک دلار آمریکا) یا ۱۵۶۵ میلیون دلار آمریکا بوده است که از این نظر در رتبه ۵۷ دنیا قرار دارد. از این حجم حق بیمه، ۷۰۴ میلیون دلار آن مربوط به بیمه های زندگی (رتبه ۵۰ در دنیا) و بقیه مربوط به بیمه های غیر زندگی است. ضریب نفوذ بیمه در سال ۲۰۰۹ براساس این گزارش، ۰/۸ درصد بوده که رتبه ۸۲ را در دنیا دارد. (جدول ۱ اطلاعات تکمیلی را ارائه می کند).

آن مشارکت کنندگان نسبت به این امر توافق دارند، تعریف می کند. در دهه هشتاد قرن بیستم چندین شرکت بیمه اسلامی در عربستان، بحرین، امارات متحده عربی، باهاماس^۲، ژنو، لوکزامبورگ تأسیس شد.

در این مقاله شناختی مختصر از وضعیت تکافل در کشور مصر که از اعضای گروه دی-۸^۳ نیز است، تحت سه عنوان ارائه می گردد. در ابتدا شاخص های کلان اقتصادی و برخی اطلاعات دیگر در مورد کشور مصر ارائه می شود، سپس بازار بیمه ای و نهاد نظارت بیمه ای معرفی می شود و در پایان اطلاعاتی در مورد شرکت های تکافلی فعال در بازار بیمه مصر ارائه و سه شرکت از آنها معرفی می گردند.

جدول ۱. شاخص های بیمه ای مصر در سال ۲۰۰۹

کل حق بیمه (میلیون دلار آمریکا)	سرايه حق بیمه (دلار آمریکا)	حق بیمه زندگی (میلیون دلار آمریکا)	سهم حق بیمه زندگی از مجموع حق بیمه (%)	حق بیمه غیر زندگی (میلیون دلار آمریکا)	سهم حق بیمه غیر زندگی از مجموع حق بیمه (%)
۱۵۶۵	۱۸/۹	۷۰۴	۴۵	۸۶۱	۵۵

(Swiss Re, 2010)

۲. بازار بیمه ای و نهاد نظارتی

در بازار بیمه مصر ۲۹ شرکت فعالیت دارند که ترکیب زمینه فعالیت های آن براساس گزارش سه ماهه اول ۲۰۱۰ نهاد نظارت مالی در جدول ۲ آمده است:

جدول ۲. زمینه فعالیت ۲۹ شرکت فعال در بازار

بیمه مصر در سال ۲۰۱۰

اشخاص	اموال	مختلط
۹	۱۵	۵

(الهیة العامة الرقابه العالیة، ۲۰۱۰)

بنا بر همین گزارش، ۸ شرکت از ۲۹ شرکت تکافلی بوده که ۶ شرکت از این شرکت های تکافلی، خارجی اند. همچنین از مجموع ۸ شرکت تکافلی، ۳ شرکت در زمینه

۴. براساس گزارش منتشر شده (الکتاب الاحصائی السنوی لسوق التأمین المصری ۲۰۱۰-۲۰۰۹) توسط نهاد نظارت مالی مصر، این رقم ۸۷۸۲ میلیون پوند مصر است.

۱. شناخت کشور و شاخص های کلان

مصر کشوری است واقع در شمال شرقی آفریقا، که جمعیت آن در سال ۲۰۰۹ بر اساس گزارش بانک جهانی، ۸۳ میلیون نفر بوده است. در همین سال تولید ناخالص داخلی این کشور حدود ۱۸۸ میلیارد دلار آمریکا بوده که با درآمد سرانه معادل ۲۲۷۰ دلار، در زمره کشورهای با درآمد پایین تر از متوسط قرار می گیرد. نرخ تورم (شاخص قیمت مصرف کننده) در سال ۲۰۰۹، ۱۱/۸ درصد گزارش شده است.

1. Laws of Malaysia, Act 312, Takaful Act 1984 (<http://www.bnm.gov.my>)

2. Bahamas

3. D-8 Organization for Economic Cooperation

سازمان همکاری های اقتصادی هشت کشور در حال توسعه که اندونزی، ایران، بنگلادش، پاکستان، ترکیه، مالزی، مصر و نیجریه در آن عضویت دارند از جمله پیمان های منطقه ای با اهداف رشد و توسعه اقتصادی- اجتماعی، تقویت موقعیت کشورهای عضو در نظام اقتصاد جهانی، ایجاد تنوع و خلق موقعیت های جدید در روابط بازرگانی، تقویت حضور در تصمیم سازی در سطح جهانی و ارتقای سطح زندگی مردم در کشورهای عضو است.

«نهاد نظارت مالی مصر»^۲ بر بازار بیمه نظارت دارد که سازمانی دولتی است و وظیفه نظارت و تنظیم بازارها و ابزارهای مالی غیربانکی نظیر بازار سرمایه (بازار سهام)، خدمات بیمه‌ای، تأمین مالی رهنی^۳، لیزینگ مالی^۴ و اوراق‌سازی^۵ (تبدیل کردن دارایی‌ها به اوراق بهادار) را برعهده دارد. مهم‌ترین وظیفه این نهاد تنظیم بازار و اطمینان از ثبات و رقابت در آن به‌منظور جلب بیشتر سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی است.

این نهاد براساس قانون (قانون شماره ۱۰ سال ۲۰۰۹) جایگزین نهادهایی همچون «نهاد نظارت بیمه‌ای مصر»^۶، «نهاد بازار سرمایه»^۷ و «نهاد تأمین مالی وام رهنی»^۸ گردید.

۳. شرکت‌های تکافلی

به‌طور کلی ۸ شرکت تکافلی در بازار بیمه مصر فعالیت دارند که خلاصه اطلاعات آن در جدول ۴ آمده است.

اشخاص و ۵ شرکت در زمینه اموال فعالیت دارند. علاوه بر اینها در میان ۲۹ شرکت فعال در بازار بیمه مصر، یک شرکت تعاونی به نام «انجمن تعاونی بیمه»^۱ وجود دارد که در سال ۱۹۹۹ با سرمایه ۱۰ میلیون پوند مصر تأسیس شده است. بنا بر گزارش منتشرشده در وب‌سایت این شرکت، حق‌بیمه تولیدی این شرکت در سال ۲۰۰۸، بالغ بر ۳۴۳ میلیون پوند مصر بوده است.

در سال مالی ۲۰۱۰-۲۰۰۹، حق‌بیمه اشخاص، اموال و مجموع بازار بیمه مصر و همچنین نرخ رشدهای مربوطه به ترتیب جدول ۳ بوده است:

جدول ۳. ترکیب حق‌بیمه و نرخ رشدهای متناظر

در سال مالی ۲۰۱۰-۲۰۰۹

نرخ رشد نسبت به سال قبل (%)	حق‌بیمه (هزار پوند مصر)	
۱۷/۶	۳۶۰۷۸۱۱	اشخاص
۸/۹	۵۱۷۳۸۲۴	اموال
۱۲/۳	۸۷۸۱۶۳۵	مجموع

(الهیة العامة الرقابة العالیة، 2010a)

2. Egyptian Financial Supervisory Authority (EFSA)
3. Mortgage Finance
4. Financial Leasing
5. Securitization
6. Egyptian Insurance Supervisory Authority (EISA)
7. Capital Market Authority
8. Mortgage Finance Authority

۵. الجمعية المصرية للتأمين التعاونی (Co-Operative Insurance Society)

جدول ۴. خلاصه اطلاعات مربوط به شرکت های تکافلی مصر در سال ۲۰۱۰

نام شرکت	نام محلی شرکت	حوزه فعالیت	تاریخ تاسیس	بیشترین نسبت سرمایه	سرمایه پرداختی (میلیون پوند مصر)
شرکت تکافل زندگی Egyptian for Takaful Insurance Company (Life)	المصريه للتأمين التكافلي على الحياه	اشخاص	۲۰۰۶	مصری	۵۰
شرکت تکافل خانواده سولیدرتی - مصر Solidarity Family Takaful Egypt	سولیدرتی للتکافل العائلي - مصر	اشخاص	۲۰۰۸	خارجی	۳۰
شرکت تکافل خانواده نیل Nile Family Takaful Company	نایل فاملی تکافل	اشخاص	۲۰۰۸	خارجی	۳۰
شرکت بیمه مصر - عربستان Egyptian Saudi Insurance House	بيت التأمين المصري السعودي	اموال	۲۰۰۲	خارجی	۶۰
شرکت تکافل اموال Egyptian for Takaful Insurance Company (Non-Life)	المصريه للتأمين التكافلي على الممتلكات و المسئوليات	اموال	۲۰۰۶	مصری	۵۰
شرکت تکافل وثاق - مصر Wethaq Takaful Insurance Egypt	وثاق للتأمين التكافلي - مصر	اموال	۲۰۰۸	خارجی	۳۰
شرکت تکافل عمومی نیل Nile General Takaful Company	نایل جینرال تکافل	اموال	۲۰۰۸	خارجی	۳۰
شرکت تکافل مشرق عربی - مصر Arab Orient Takaful Insurance Company	المشرق العربي للتأمين التكافلي - مصر	اموال	۲۰۰۹	خارجی	۵۰

خالص حق بیمه چند شرکت تکافلی که در گزارش سالیانه نهاد نظارت مالی مصر آمده به قرار زیر است:

جدول ۵. حق بیمه شرکت های تکافلی (ارقام به هزار پوند مصر)

نام شرکت	حق بیمه خالص در سال ۲۰۰۸-۲۰۰۹	حق بیمه خالص در سال ۲۰۰۹-۲۰۱۰
شرکت بیمه مصر - عربستان	۳۷۳۰۴	۵۳۴۳۰
شرکت تکافل اموال	۲۶۵۹۸	۸۸۶۲۹
شرکت تکافل وثاق - مصر	۶۲۱۵۲	۱۰۰۴۳۴
شرکت تکافل زندگی	۱۳۰۶	۱۰۹۲۳
شرکت تکافل خانواده نیل	-	۱۲۲
شرکت تکافل خانواده سولیدرتی - مصر	-	۱۰۵۳
شرکت تکافل عمومی نیل	-	۵۷۸۲
شرکت تکافل مشرق عربی - مصر	-	۹۹۷۳

(الهیته العامه الرقابہ العالیه، ۲۰۱۰a)

۱. در متون مربوط به تکافل، به جای عبارت «حق بیمه» که در بیمه های مرسوم مورد استفاده است، عموماً عبارت «سهم مشارکت» به کار گرفته می شود. اما در اینجا مطابق با آنچه در منبع آن ذکر شده، همان عبارت، استفاده شده است.

– شرکت تکافل نیل

شرکت تکافل نیل در سال ۲۰۰۸ در نتیجه سرمایه گذاری مشترک^۲ بخش خصوصی ایجاد گردید که دو شرکت مستقل تکافل عمومی نیل^۳ و تکافل خانواده نیل^۴ از آن ناشی گردید. سهام داران این دو شرکت، شرکت های معروف هلدینگ مصر- کویت^۵ با ۶۰ درصد سهم و گروه دریایی توکیو^۶ با ۴۰ درصد سهم می باشند. هلدینگ مصر- کویت، شرکتی با سرمایه ثبت شده (مجاز) ۵۰۰ میلیون دلار آمریکاست که پرتفوی سرمایه گذاری متنوعی در زمینه های انرژی، صنایع کارخانه ای، بیمه، فناوری اطلاعات و ... دارد. گروه دریایی توکیو نیز شرکتی فعال در زمینه بیمه، بیمه اتکایی، تکافل و تکافل اتکایی بوده که بیش از ۱۳۰ سال تجربه در بیمه داشته و بزرگ ترین بیمه گر عمومی در ژاپن است.

شرکت تکافل عمومی نیل، گستره وسیعی از محصولات را ارائه می کند که این محصولات در دو دسته مجزا قرار می گیرند. دسته اول محصولات تکافل عمومی، مربوط به افراد و دسته دوم، تجاری و مربوط به کسب و کار است. هر دسته، طیف وسیعی از محصولات متناسب با نیازها را در بر می گیرد. محصولات تکافل عمومی افراد شامل: وسایل نقلیه موتوری، خانوار، حوادث شخصی، مسافرت، درمان و ... و محصولات تکافل عمومی تجاری شامل: وقفه در کار ناشی از آتش سوزی، غرامت حرفه ای، مسئولیت عمومی، عدم النفع ناشی از شکست ماشین آلات، تجهیزات الکترونیکی، کاهش ارزش سهام^۷، سهل انگاری پزشکی، تمام خطر ساخت فراساحلی^۸ و ... است.

منابع

۱. الهيئة العامة للرقابة المالية ۲۰۱۰a، الكتاب الاحصائي

السنوي لسوق التامين المصري ۲۰۱۰-۲۰۰۹،

Viewed 1 March 2011 <<http://www.efsa.gov.eg/>>.

۲. الهيئة العامة للرقابة المالية ۲۰۱۰b، النشرة ربع السنويه

2. Joint Venture
3. Nile General Takaful
4. Nile Family Takaful
5. Egypt Kuwait Holding Company
6. Tokio Marine Group
7. Authorized Capital
8. Deterioration of Stock (DOS)
9. Off Shore Construction All Risk Insurance

باتوجه به تازه تأسیس بودن بسیاری از شرکت های تکافلی، اطلاعات قابل اطمینانی در مورد همه آنها وجود ندارد و برخی از آنها در حال حاضر فاقد وبسایت می باشند، اما در مورد سه شرکت که اطلاعات مربوط به آنها در دسترس بوده، مطالب مختصری ارائه می شود:

– شرکت بیمه مصر – عربستان

این شرکت اولین شرکت تکافلی در مصر است که در سال ۲۰۰۲ تأسیس گردید و در رشته های اموال فعالیت دارد. براساس آخرین اطلاعات درج شده در وبسایت این شرکت، حق بیمه دریافتی طی سال های ۲۰۰۷-۲۰۰۴ به این شرح است:

جدول ۶. حق بیمه شرکت بیمه مصر – عربستان

(ارقام به هزار پوند مصر)

۲۰۰۷	۲۰۰۶	۲۰۰۵	۲۰۰۴
۲۷۱۲۷	۱۸۶۳۶	۱۵۳۶۸	۱۰۰۴۸

(<http://www.esih.com.eg/companyprofile.html>)

مؤسسين این شرکت؛ ۱۵ بانک، شرکت بیمه و بیمه اتکایی، سرمایه گذاری، تکافل و تکافل اتکایی از کشورهای مصر، عربستان، امارات متحده عربی، بحرین، تونس و جزایر کیمین^۱ می باشند.

– شرکت تکافل وثاق – مصر

این شرکت در سال ۲۰۰۷ از نهاد نظارت مالی مصر مجوز فعالیت گرفت و در سال ۲۰۰۸ با سرمایه پرداختی ۳۰ میلیون پوند شروع به فعالیت کرد.

سهام داران شرکت بر طبق جدول ۷ عبارت اند از:

جدول ۷. سهام داران شرکت تکافلی وثاق – مصر

میزان سهم	سهام داران
٪۶۰	شرکت تکافل وثاق (کویت) (Takaful Insurance Company)
٪۳۹/۹	شرکت سرمایه گذاری ادیم (Adeem Investment Company)
٪۰/۱	اشخاص حقیقی

(<http://www.wethaq-egypt.com/ar-takaful>)

1. Cayman Islands

این جزایر در دریای کارائیب و در ۲۴۰ کیلومتری جنوب کوبا و ۲۶۸ کیلومتری جامائیکا واقع بوده و از مستعمرات انگلستان است.

- لموشرات نشاط التامين عن الفتره من ۲۰۱۰/۱/۱ حتى ۲۰۱۰/۳/۳۱،
Viewed 1 March 2011 <<http://www.efsa.gov.eg/>>.
۳. رشیدی، رامین ۱۳۷۸، 'تکافل (بیمه اسلامی): یک چهارچوب نوین اقتصادی'، *تازه‌های جهان بیمه*، ش ۱۱۹ و ۱۲۰، پژوهشکده بیمه.
۴. رشیدی، رامین؛ سیفلو، سجاد؛ توحیدی‌نیا، ابوالقاسم؛ ۱۳۸۷، 'بیمه در بازارهای نوظهور: بررسی اجمالی بیمه اسلامی و چشم‌انداز آن'، گزارش موردی، ش ۴۱، پژوهشکده بیمه.
۵. گشادرو، مهدی ۱۳۸۸، گزارش دومین اجلاس کارشناسان کشورهای عضو سازمان دی-۸ با موضوع زیرساخت‌های مالی برای توسعه بیمه‌های خرد، تکافل خرد، و مقررات بیمه‌ای قاهره، مصر، ۴ و ۱۵ اکتبر ۲۰۰۹، *تازه‌های جهان بیمه* - ش ۱۳۸ و ۱۳۹، پژوهشکده بیمه.
6. Viewed 1 March 2011 <<http://www.bnm.gov.my/index.php?ch=14&pg=17&ac=18&full=1>>.
7. Viewed 1 March 2011 <<http://www.developing8.org/about-d-8/brief-history/>>.
8. Viewed 1 March 2011, <<http://data.worldbank.org/>>.
9. Swiss Re 2010, *World insurance in 2009: Premiums dipped, but industry capital improved*, Viewed 1 March 2011, <<http://www.swissre.com/sigma/>>.
10. Viewed 1 March 2011 <<http://www.wethaq-egypt.com/ar-takaful>>.
11. Viewed 1 March 2011 <<http://www.wethaq.com/our-company/about-Wethaq.aspx>>.
12. Viewed 1 March 2011 <<http://www.gulfbase.com/site/interface/arabic/CompanyProfileSummary.aspx?c=492>>.
13. Viewed 1 March 2011 <<http://www.niletakaful.com/index.html>>.
14. Viewed 1 March 2011 <<http://www.esih.com.eg/ml>>.
15. Viewed 1 March 2011 <http://www.cis-se.com/index_files/Page384.htm>.
16. Viewed 1 March 2011 <http://www.cis-se.com/index_files/Page3298.htm>.